

شناسایی چالش‌های کسب‌وکارهای ورزشی در بحران کوید-۱۹ و ارائه راهکار

آیه ریزوندی^۱، محمدصادق افروزه^۲، محمد جلیوند^۳

۱. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه (نویسنده مسئول)

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه چهرم

۳. استادیار رفتار حرکتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۱۴

چکیده

در حال حاضر، دنیا با بحرانی بسیاری جدی‌تر از بحران‌های گذشته روبه‌رو شده است. بحران کوید-۱۹ به بسیاری از مشاغل و صنایع آسیب‌های جدی وارد کرده است. کسب‌وکارهای ورزشی نیز از جمله مشاغلی هستند که به شدت تحت تأثیر بحران کنونی قرار گرفته‌اند؛ از این رو، این پژوهش با هدف شناسایی چالش‌های پیش روی کسب‌وکارهای ورزشی انجام شده است. از حیث روش‌شناسی، این پژوهش در زمره مطالعات کیفی است و هدف آن کاربردی است. جامعه این پژوهش صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی بودند. داده‌های پژوهش با استفاده از تحلیل مضمون ارزیابی شدند. نتایج مربوط به چالش‌ها به دو حوزه ساختاری و کسب‌وکاری طبقه‌بندی شدند که سطح ساختاری دارای دو شاخه فرعی کلان و خرد بود. بخش چالش‌های کسب‌وکار نیز شامل دو شاخه فرعی زیرساختی و منابع انسانی بود. شرکت‌کنندگان در پژوهش نیز راهکارهایی متناسب با این چالش‌ها ارائه کردند. همچنین، راهکارهایی به منظور ترمیم اقتصادی در دوران پساکرونا شامل راهکارهای سیاسی، ساختاری و اقتصادی شناسایی شد. در انتها به متولیان ورزش پیشنهاد می‌شود با مدنظر قراردادن چالش‌های شناسایی شده هرچه سریع‌تر به برنامه‌ریزی برای صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی بپردازند تا از تعطیلی و ورشکستگی بخش عمده‌ای از فعالان در حوزه ورزش پیشگیری کنند و همچنین با حمایت دولت از کسب‌وکارهای ورزشی به هدایت سرمایه‌گذاران جدید، اجازه رشد قیمت خدمات ورزشی و اصلاح قوانین خصوصی‌سازی در شرایط ویژه کنونی پرداخته شود.

واژگان کلیدی: کوید-۱۹، کسب‌وکارهای ورزشی، برنامه‌ریزی اضطراری، چالش‌ها، تحلیل مضمون.

1. Email: Rizvandi.ie@gmail.com

2. Email: sadegh.afroozeh@jahromu.ac.ir

3. Email: jalilvandmohammad@iauksh.ac.ir

مقدمه

حوادث اعم از طبیعی یا مصنوعی، بخشی ناگسستنی از زندگی بشر امروزی شده‌اند. بشر در وقوع برخی از این رویدادها بی‌تأثیر است و حتی از زمان وقوع بسیاری از آنان نمی‌تواند در زمان مناسبی مطلع شود (ورهیز^۱، ۲۰۱۸، ۱۴). زلزله و سونامی سال ۲۰۱۱ ژاپن ۱۵۰۰۰ کشته، ۹۰۰۰۰ مفقودالثر و ۵۰۰۰۰ مجروح برجای گذاشت (گیدنز و ساتن^۲، ۲۰۱۶، ۱۰۸). در فاجعه‌ای دیگر، در اثر سونامی و زلزله در هند، ۲۶۰۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۴ جان خود را از دست دادند (واگ و هان^۳، ۲۰۱۷، ۲۷). در سال ۲۰۱۳، بیش از ۳۳۰ فاجعه در سرتاسر جهان روی داد که زندگی ۹۷ میلیون نفر را تحت‌تأثیر قرار داد و میزان خسارات مالی ناشی از این فجایع نیز ۱۲۰ میلیارد دلار پیش‌بینی شد (اینو و هاوارد^۴، ۲۰۱۵، ۳۵۶). تاکنون حوادث متعددی زندگی جوامع بشری را تهدید کرده است و بشر نیز بدین‌منظور اقدام به برنامه‌ریزی کرده است. هر بحران با بحران دیگر تفاوت‌هایی دارد. برای مقابله مناسب با هر بحران به اطلاعات نیاز است (ورهیز^۱، ۲۰۱۸، ۱۴). کوید-۱۹ با نام مستعار «کرونا ویروس» یک بیماری ویروسی مشابه با سرماخوردگی است که مشکلات تنفسی حاد ایجاد می‌کند و جدیدترین خطر برای جوامع بشری و کسب‌وکارهای گوناگون محسوب می‌شود. این بیماری با علت ناشناخته در ووهان چین، برای اولین بار در تاریخ ۳۱ دسامبر سال ۲۰۱۹ به دفتر رسمی سازمان بهداشت جهانی^۵ گزارش شد. در اوایل ژانویه سال ۲۰۲۰، ۴۱ بیمار مبتلا به عفونت یک ویروس تاجی تازه (کوید-۱۹) در بیمارستان‌ها بستری شدند (هوانگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۰) و به تدریج مردمان در سرتاسر دنیا به این بیماری مبتلا شدند و همچنان در حال ابتلا هستند. خطرهای ناشی از کوید-۱۹ چنان گسترده و سریع است که هنوز تخمین درستی از میزان خسارات ناشی از آن در دست نیست؛ با این حال، این بیماری علاوه بر قرنطینه بسیاری از جوامع، ضربه‌های مالی مهلک و عظیمی را به صنایع و کسب‌وکارهای گوناگون زده است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۰). چنانچه در کاهشی بی‌سابقه قیمت نفت خام به صفر و حتی منفی رسید (اویل پرایس^۷، ۲۰۲۰). می‌توان گفت که همه بخش‌ها از جمله آموزش، خرده‌فروشی، بانکی و ورزش تحت‌تأثیر این بیماری قرار

-
1. Voorhees
 2. Giddens & Sutton
 3. Wough & Han
 4. Inoue and Havard
 5. Covid-19
 6. World Health Organization (WHO)
 7. Huang
 8. OilPrice

گرفته‌اند و تأثیر مالی آن بر اقتصادهای جهان مشهود است (ریچاردسون^۱، ۲۰۲۰). صنعت ورزش مانند بسیاری دیگر از صنایع، درگیر این بحران شده است و بسیاری از رشته‌های ورزشی از فعالیت بازمانده‌اند (نیکلا^۲ و همکاران، ۲۰۲۰، ۱۸۹). برای حفظ سلامتی ورزشکاران و سایر افراد درگیر، عمده‌ترین رویدادهای ورزشی در سطوح بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی لغو شدند یا به تعویق افتادند و برای نخستین بار در تاریخ بازی‌های المپیک نوین (۱۸۸۹ میلاد تاکنون)، برگزاری المپیک و پارالمپیک به تعویق افتاد که در سال ۲۰۲۱ برگزار می‌شود. ارزش جهانی صنعت ورزشی سالانه ۷۵۶ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که در مواجهه با بیماری کوید-۱۹، میلیون‌ها شغل نه تنها برای متخصصان در ورزش، بلکه برای کسانی که در صنایع خدمات خرده‌فروشی و ورزشی مرتبط با لیگ‌ها و رویدادها نیز هستند از جمله سفر، گردشگری، زیرساخت‌ها، حمل‌ونقل، تهیه غذا و پخش رسانه‌ای، به خطر افتاده است (سازمان ملل متحد^۳، ۲۰۲۰). ورزش از ابعاد گوناگونی مانند برنامه‌ریزی‌ها، سلامتی ورزشکاران و مهم‌ترین بعد یعنی اقتصاد، دچار بحران شده است. همچنین، ورزش در همه سطوح به پیامدهای بیماری کوید-۱۹ واکنش نشان داده است؛ خواه ورزش همگانی باشد خواه ورزش حرفه‌ای. برای صنعت ورزش، پیامدهای این بیماری همه‌گیر گسترده و آسیب‌رسان بوده است. معضلات این بیماری، تأثیر آن بر نگاه جامعه به ورزش حرفه‌ای است؛ چنانچه ساتو^۴ و اوشیمی، بیزن و سایتو (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان دادند که حتی مردم نیز با تعویق در برگزاری بزرگ‌ترین رویداد ورزشی جهان یعنی المپیک در ژاپن و تعطیلی لیگ‌های حرفه‌ای موافق هستند. همچنین، برخی پژوهشگران به اثرهای روحی و روانی ورزشکاران اشاره کرده‌اند. در این راستا، هنریکسن^۵ و همکاران (۲۰۱۹) به اثرهای روانی ناشی از کم‌حرکی شامل افزایش احتمال اضطراب، افسردگی، اعتیاد و سایر نگرانی‌های مربوط به سلامت روان اشاره داشته‌اند. همچنین، برخی پژوهش‌ها از جمله مطالعه فیفپرو^۶ (۲۰۲۰) درباره سلامت روانی بازیکنان فوتبال در وضعیت وقوع بیماری کوید-۱۹، موارد گوناگونی از کاهش سطح سلامت روانی را بین بازیکنان فوتبال زن و مرد گزارش کردند. همچنین، باید گفت طیف وسیعی از جامعه ورزش و به‌خصوص زنان از این همه‌گیری تأثیر می‌پذیرند؛ چنانچه کلارکسون^۷ و کالوین، پوپ و پاری (۲۰۲۰) به ابعاد کرونا بر آینده فوتبال زنان بریتانیا پرداختند و نشان دادند که پیامدهای سازمانی و اقتصادی، قرارداد بازیکنان،

-
1. Richardson
 2. Nicola
 3. United Nation
 4. Sato, Oshimi, Bizen & Saito
 5. Henriksen
 6. FIFPRO
 7. Clarkson, Culvin, Pope & Parry

مهاجرت، سرمایه‌گذاری و سلامتی بازیکنان از چالش‌های مهمی هستند که به اقدام سریع و قاطع نیاز دارند. به‌هرحال، اولین کسب‌وکار ورزشی، شغل هر ورزشکار است که در بیشتر کشورها به‌عنوان منبع درآمد از آن یاد می‌شود که با توجه به پژوهش مهر^۱ و همکاران (۲۰۰۲) ممکن است تمرین‌نکردن یا اتمام قرارداد یا حتی ابتلا به بیماری کوید-۱۹، باعث کناره‌گیری ورزشکاران از ورزش شود. حذف هواداران می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به ورزش و باشگاه وارد کند (نویل، بالمر و ویلیامز^۲، ۲۰۰۲) که در صورت ادامه همه‌گیری بیماری نیز این امر می‌تواند چالش جدیدی را به‌وجود آورد. حتی برخی از پژوهشگران این ادعا را مطرح کرده‌اند که شاید کل ورزش در آینده با ساختاری متفاوت از قبل برگزار شود که این موضوع مدیران ورزشی را به فکر روش‌های برگزاری متفاوت ورزش‌ها یا نمایش آن‌ها به صورت‌های خلاقانه سوق می‌دهد (پارنیل^۳ و ویداب، بوند و ویلسون، ۲۰۲۰). همچنین، از آنجاکه در ورزش حرفه‌ای بسیاری از مشتریان آن خانواده و شریک زندگی دارند و برخی نیز دارای مشاغل و شرکت‌های جانبی مرتبط یا غیرمرتبط با ورزش هستند، ورزشکاران حرفه‌ای از فعالیت‌های ورزشی خود اشتغال سودمندی به‌دست می‌آورند (نصیرزاده و رضایی، ۲۰۱۸) احتمالاً بیماری کوید-۱۹ به کسب‌وکارهای شخصی ورزشکاران نیز آسیب خواهد زد. علاوه بر اختلالات جهانی در ورزش، مشکلات باشگاهی نیز دامن‌گیر این صنعت شده است؛ برای مثال، باشگاه یوونتوس از ابتدای بحران اخیر در بخش‌های گوناگونی از جمله بلیت‌فروشی ۲۵ میلیون یورو، حامیان مالی ۴۰ میلیون یورو، حق پخش تلویزیونی ۴۵ میلیون یورو و در مجموع ۱۱۰ میلیون یورو (استاتیستا^۴، ۲۰۲۰) از درآمدهای خود را از دست داده است. برای درک بهتر میزان درآمدهای از دست‌رفته باشگاه یوونتوس، شایان ذکر است که درآمد این باشگاه در فصل ۲۰۱۹-۲۰۱۸ مبلغی نزدیک به ۲۰۷ میلیون دلار بوده است. این ضرر مالی در لیگ بسکتبال حرفه‌ای آمریکا^۵ فقط در بخش فروش بلیت‌ها بیش از ۶۹۰ میلیون دلار پیش‌بینی شده است و باشگاه‌های بزرگی مانند لوس‌آنجلس لیکرز^۶ درآمدی نزدیک به ۸۲ میلیون دلار از محل فروش بلیت از دست داده‌اند. همچنین، مسابقات تنیس ویمبلدون^۷ به‌منظور پوشش ضرر مالی ناشی از همه‌گیری بیماری کوید-۱۹، ۱۴۱ میلیون دلار از محل پوشش بیمه خود درخواست کرده است (توگو^۸، ۲۰۲۰). ذکر این

-
1. Mohr
 2. Nevill, Balmer & Williams
 3. Parnell, Widdop, Bond & Wilson
 4. Statista
 5. National Basketball Association (NBA)
 6. Los Angeles Lakers
 7. Wimbledon
 8. Togoh

نکته ضروری است که باشگاه‌ها (نصیرزاده و رضایی، ۲۰۱۸، ۱۰۸) و کسب‌وکارهای مربوط به ورزش (جمشی، حمیدی و خبیری، ۲۰۱۵، ۱۱۰) در ایران، قبل از بحران بیماری کوید-۱۹ مشکلات و مسائل متعددی داشته‌اند و بی‌توجهی به مشکلات این بخش می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به بدنه ورزش کشور وارد کند. با توجه به اینکه هنوز درمان یا واکسن مشخصی برای این بیماری ساخته نشده است، هنوز بسیاری از باشگاه‌ها و کسب‌وکارهای ورزشی از دستورالعمل‌ها و رویه‌های صادرشده از سوی بخش‌های بهداشتی پیروی می‌کنند و هنوز راهکار مشخصی برای ادامه فعالیت بخش‌های ورزشی وجود ندارد (وب^۱، ۲۰۲۰، ۱). تنها گزینه‌های پیش روی باشگاه‌ها و کسب‌وکارهای ورزشی، تعطیلی، رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی و پیروی از دستورالعمل‌های بهداشتی و قرنطینه است (کرسینی^۲، بیسکیوتی و ارائل، ۲۰۲۰). با توجه به وضعیت پیش رو ضروری است کسب‌وکارهای ورزشی به‌منظور کاهش خسارات واردشده رویه یا سیستمی را اتخاذ کنند که خسارات ناشی از بحران اخیر به حداقل برسد و امکان بقای آنان را فراهم آورد (بارسلونا^۳، ولز و آرتور بنینگ، ۲۰۱۶، ۴۷). این گام‌ها را می‌توان در قالب برنامه‌ای مشخص پیاده کرد که اصولاً به نام برنامه اضطراری^۴ یا اورژانسی شناخته می‌شود (ورهیز، ۲۰۱۸، ۲۲). برنامه‌های اضطراری از حیث مصنوع یا طبیعی بودن حادثه تفاوت‌هایی دارند؛ از این رو، اولین گام در برنامه‌ریزی اضطراری، جمع‌آوری اطلاعات درمورد بحران است (فورینو^۵، مدینگ، برور و نیکرک، ۲۰۱۷، ۱۰۳). در تمامی برنامه‌ریزی‌های اضطراری تأکید بر این است که پیش از وقوع بحران یا حادثه باید وضعیت را بررسی کرد؛ زیرا، در زمان وقوع بحران، مدیران و کارکنان آمادگی ذهنی لازم را برای پاسخ‌گویی ندارند و از طرف دیگر، شاید منابع لازم برای پاسخ‌گویی به آن بحران وجود نداشته باشد (فرد^۶، ۲۰۱۵، ۴۲۳)؛ از این رو، با توجه به اینکه بحران بیماری کوید-۱۹ بسیار منحصربه‌فرد است و تاکنون هیچ حادثه‌ای نتوانسته است جوامع پیشرفته امروزی را در سرتاسر جهان چنین تحت‌تأثیر قرار دهد، نمی‌توان هیچ سازمان یا کسب‌وکاری را یافت که در این خصوص برنامه اضطراری مشخصی داشته باشد؛ با این حال، بسیاری از جوامع از برنامه اضطراری گذشته خود استفاده می‌کنند تا به شناخت بهتری از ابعاد گوناگون بحران پیش رو دست یابند و برنامه‌ریزی منسجم‌تری را ارائه دهند. برخی پژوهشگران از جمله پرنیل و همکاران (۲۰۲۰) مهم‌ترین راهکار را ارتقای وضعیت سلامت روانی ذی‌نفعان ورزش می‌دانند و اذعان می‌کنند که برای بهبود سلامت روان ورزش باید در سبک زندگی مردم بخشی

-
1. Webb
 2. Corsini, Bisciotti, & Eirale
 3. Barcelona, Wells, & Arthur-Banning
 4. Emergency Planning
 5. Forino, Meding, Brewer & Niekerk
 6. Fried

مشخص را به خود اختصاص دهد. همچنین، بهره‌گیری از مشاوران عملکرد ذهنی در زمان کنونی راه‌های جدید را برای پیشرفت بیشتر توانایی‌ها و ظرفیت‌های انسانی هموار خواهد کرد. سازمان ملل متحد نیز پیشنهاد کرده است که اکوسیستم ورزشی متشکل از تولیدکنندگان، توزیع‌کننده‌ها، طرفداران، مشاغل، صاحبان و بازیکنان باید راه‌حل‌های جدید و خلاقانه‌ای برای کاهش اثرهای منفی بیماری کوید-۱۹ در دنیای ورزش پیدا کند که شامل یافتن راهکارهایی برای تعامل با هواداران به‌منظور حصول اطمینان از وقایع ورزشی ایمن در آینده ضمن حفظ نیروی کار، ایجاد مدل‌های عملیاتی جدید و راهبردهای مکانی برای نمایش و فروش خدمات ورزشی است (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۰). از دیگر راهبردهای مقابله با بیماری کوید-۱۹ و کاهش هزینه‌های ناشی از این همه‌گیری می‌توان به توسعه نقش ورزشکاران حرفه‌ای در این وضعیت اشاره کرد که از طریق رسانه‌های اجتماعی به‌مثابه الگوی مناسب برای بهبود کسب‌وکار و ارتقای عملکردها، تبلیغ شوند (وایللیا و اکونجو، ۲۰۲۰)؛ برای مثال، ایالت کوئینزلند^۲ واقع در استرالیا، از قبل برنامه‌ریزی اضطراری مشخصی برای کسب‌وکارهای ورزشی و تفریحی داشته است که امروزه آنان را برای کسب‌وکارهای ورزشی و تفریحی‌ای به‌کار گرفته است که درگیر بحران بیماری کوید-۱۹ هستند. این برنامه با عنوان «برنامه بازیابی ورزشی و تفریحی»^۳ شناخته می‌شود. این برنامه در گذشته برای کسب‌وکارهای آسیب‌دیده ناشی از حوادث طبیعی و مصنوعی طراحی شد، اما امروزه به‌عنوان یک برنامه اضطراری برای بحران بیماری کوید-۱۹ استفاده می‌شود. کمک‌های پیش‌بینی‌شده در این برنامه دارای دو سطح است: سطح اول، کسب‌وکارهایی هستند که از نظر فیزیکی و زیرساختی دچار آسیب شده‌اند و به آنان ۵۰۰۰ دلار برای بهبود کسب‌وکار کمک می‌شود؛ سطح دوم، کسب‌وکارهایی هستند که علاوه بر آسیب فیزیکی و زیرساختی، آینده شغلی آن‌ها نیز دچار اختلال شده است. به این سطح، ۲۰۰۰۰ دلار استرالیا کمک می‌شود. تمامی این برنامه‌ریزی‌ها و کمک‌ها توسط فرمانداری کوئینزلند و به‌صورت غیرحضور از طریق اینترنت، مدیریت و هماهنگی می‌شود. شایان ذکر است که فرمانداری کوئینزلند برای رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی به هیچ‌گونه مراجعه حضوری افراد پاسخ نمی‌دهد و صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی صرفاً از طریق مراجعه اینترنتی و توصیف وضعیت خود می‌توانند از این خدمات بهره‌گیرند (فرمانداری کوئینزلند، ۲۰۲۰). به‌هرحال، صنعت و کسب‌وکارهای ورزشی در هرکدام از جوامع درگیر با وضعیت مقابله با کرونا، مطابق مؤلفه‌های خاص سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و جغرافیایی راهبردها و وضعیت خاصی را تجربه می‌کنند. براساس شواهد، صنعت ورزش در ایران نیز رشد درخور توجهی در یک

1. Waliaula & Okong'o
2. Queensland
3. Sport and Recreation Recovery Program (SRDRP)

دهه اخیر داشته است؛ چنانچه بیشترین میزان صادرات کالاهای ورزشی در سال ۱۳۹۲ بوده است که ارزش آن بالغ بر ۵/۹۴ میلیون دلار است. همچنین، بیشترین واردات کالاهای ورزشی به ارزش ۱۱۴/۹۳ میلیون دلار است. افزون‌براین، مقادیر منفی خالص صادرات طی پنج سال نشان می‌دهد که ایران واردکننده عمده کالاهای ورزشی است که این مطلب مؤید کسری تجاری است. از طرفی، بیشترین میزان صادرات خدمات ورزشی در سال ۱۳۹۴ بوده است که ارزش آن بالغ بر نه میلیون دلار است و بیشترین واردات به ارزش ۱۳ میلیون دلار، مربوط به سال ۱۳۹۳ بوده است. همچنین، سهم تجارت خارجی محصولات ورزشی از تولید ناخالص داخلی کشور، در سال‌های موردبررسی ناچیز است (فخری، ۲۰۱۷)؛ بنابراین، کسب‌وکارهای ورزشی گوناگونی در ایران نیز به دلیل بحران پیش رو آسیب دیده‌اند که هرکدام از این آسیب‌ها چالش‌هایی را پیش روی صاحبان این مشاغل گذاشته‌اند که در صورت شناسایی نشدن این چالش‌ها احتمال خروج این افراد از بدنه ورزش وجود دارد؛ از این‌رو، ضروری است مشکلات و چالش‌های پیش روی این مشاغل به‌درستی شناسایی شود تا سرمایه مادی و انسانی این مشاغل در بحران پیش رو حفظ شود و با شناسایی راهکار مناسب و برنامه‌ریزی صحیح، بقای این مشاغل فراهم شود؛ براین اساس، در این پژوهش تلاش شده است با شناسایی چالش‌های پیش روی صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی به درک بهتری از وضعیت این کسب‌وکارها ایجاد شود و با نظرخواهی از صاحبان این مشاغل راهکارهایی شناسایی شوند که آنان برای بهبود وضعیت خود مفید می‌دانند.

روش پژوهش

این پژوهش از جمله پژوهش‌های کیفی است و از حیث هدف در زمره مطالعات کاربردی طبقه‌بندی می‌شود. در مطالعه حاضر از روش کیفی تحلیل مضمون^۱ (تحلیل تم^۲) استفاده شده است. مزیت تحلیل مضمون در این است که مضامین (تم) آشکار و نهان درمورد مسئله پژوهش مشخص می‌شوند و پژوهشگر می‌تواند به تفسیر آن‌ها بپردازد. تم یا مضمون تفکری درمورد موضوع پژوهش است که پژوهشگر در پی القای آن به مخاطب است و به‌نوعی درون‌مایه اثر است. یک موضوع می‌تواند مضامین متفاوتی را عرضه کند. جامعه آماری این پژوهش شامل صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی اعم از باشگاه‌های تندرستی، بدنسازی، باشگاه‌های ورزشی آماتور، استخرها و کسب‌وکارهایی هستند که به‌صورت مستقیم خدمات ورزشی ارائه می‌کنند. با توجه به معضلات مربوط به بحران بیماری کوید-۱۹ و دشواری در برقراری روابط حضوری با صاحبان این کسب‌وکارها، از روش

1. Thematic Analysis Method

2. Theme

نمونه‌گیری آسان^۱ استفاده شد. این روش نمونه‌گیری در زمانی کاربرد دارد که دسترسی به نمونه‌ها دشواری باشد (خنیفر و مسلمی، ۲۰۱۷، ۱۵). بنا به استثنایی بودن وضعیت، ابزار جمع‌آوری داده‌های پژوهش مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بود. بدین‌منظور، ۱۰ سؤال با توجه به شرایط ناشی از شیوع بیماری کوید-۱۹ طراحی شد و هر شرکت‌کننده با توجه به وضعیت خویش به سؤال‌ها پاسخ داد. سؤال‌ها در دو بخش توصیف ویژگی‌های کسب‌وکار مصاحبه‌شونده و مشکلات اقتصادی مربوط به شیوع بیماری کوید-۱۹ و پیشنهادهای آنان برای بهبود وضعیت فعلی و آینده کسب‌وکارشان بود. سؤال‌ها از طریق رسانه‌های مجازی (تلگرام، واتس‌آپ، سروش و ...) به صاحبان مشاغل ارسال شد و از آنان درخواست شد پاسخ‌های خود را ضبط و ارسال کنند. همچنین، در صورتی که امکان ضبط صدا وجود نداشت، از آنان خواسته شد پاسخ‌ها را به صورت کتبی ارسال کنند. در مجموع، سؤال‌های پژوهش برای ۲۵ نفر از صاحبان کسب‌وکارها ارسال شد که ۱۵ نفر از آنان حاضر به شرکت در پژوهش شدند. پرسش‌های مربوط به پژوهش در تاریخ ۳۰ فروردین ۱۳۹۹ ارسال شد. در انتهای سؤال‌ها از شرکت‌کنندگان در پژوهش درخواست شد تا در اسرع وقت پاسخ‌های خود را ارسال کنند. آخرین مصاحبه ۱۷ روز بعد از ارسال سؤال‌ها دریافت شد و پس از آن مرحله تحلیل داده‌ها شروع شد. مکالمات یا نوشته‌های شرکت‌کنندگان در مرحله اول بررسی شدند و در قالب گزاره‌های کوچک و معنی‌دار گزارش شدند که به‌عنوان کدهای باز و سپس مفهوم، مضامین فرعی و مضامین اصلی تحلیل شدند. درنهایت، شبکه مضامین ترسیم شده اند که بحث و نتیجه‌گیری آن ارائه شده است.

نتایج

ابتدا به بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان پرداخته شد، که سوال اول تحقیق قلمداد می‌شود و یافته‌های آن در جدول‌های شماره یک و شماره دو گزارش شده است. گفتنی است از علائم اختصاری به‌عنوان کد شرکت‌کنندگان استفاده شد که عبارت بودند از: ف (فوتبال)، غ (غواصی)، ر (رزمی)، ا (استخر)، و (والیبال)، ب (وزنه‌برداری)، ب (بدنسازی) و ت (تندرستی). همان‌گونه که در جدول‌های شماره یک و شماره دو مشخص است، طیف متنوعی از صاحبان کسب‌وکارهای مرتبط با ورزش در این پژوهش مشارکت کرده‌اند که نزدیک به ۴۰ درصد از آن‌ها خدمات ورزشی خود را به مردان، ۳۳ درصد به بانوان و ۲۷ درصد دیگر به هر دو جنس ارائه می‌کنند. میانگین سابقه فعالیت شرکت‌کنندگان نیز بیش از ۱۰ سال است.

جدول ۱- اطلاعات توصیفی شرکت‌کنندگان

کد شرکت‌کننده	نوع خدمت	گرایش تحصیلی	جنسیت خدمات‌گیرندگان	سابقه فعالیت	استان
ف	مدرسه فوتبال	تربیت بدنی	مرد	۵	کرمانشاه
غ	مدرسه غواصی	غیر تربیت بدنی	مرد و زن	۱۴	هرمزگان
ر	رزمی	غیر تربیت بدنی	زن	۲۸	تهران
ا	استخر	غیر تربیت بدنی	مرد و زن	۱۸	اصفهان
و	والیبال	غیر تربیت بدنی	مرد	۱۴	اصفهان
وب	وزنه برداری	غیر تربیت بدنی	مرد	۵	تهران
ب	بدنسازی	تربیت بدنی	مرد	۴	کرمانشاه
ب	بدنسازی	غیر تربیت بدنی	مرد و زن	۸	تهران
ت ۱	تندرستی	تربیت بدنی	مرد و زن	۱۵	اصفهان
ت ۲	تندرستی	تربیت بدنی	مرد	۱۳	کرمانشاه
ت ۳	تندرستی	غیر تربیت بدنی	زن	۲	کرمانشاه
ت ۴	تندرستی	غیر تربیت بدنی	زن	۱	اصفهان
ت ۵	تندرستی	تربیت بدنی	مرد	۲	تهران
ت ۶	تندرستی	غیر تربیت بدنی	زن	۱۵	کرمانشاه
ت ۷	تندرستی	غیر تربیت بدنی	زن	۱۴	کرمانشاه

اطلاعات جدول بالا به صورت خلاصه در جدول شماره دو ذکر شده است.

جدول ۲- خلاصه اطلاعات توصیفی شرکت‌کنندگان

موضوع	تعداد	درصد	فراوانی تجمعی
خدمت ورزشی	مدرسه فوتبال	۶/۵	۶/۵
	مدرسه غواصی	۶/۵	۱۳
	رزمی	۶/۵	۱۹/۵
	وزنه برداری	۶/۵	۲۶
	استخر	۶/۵	۳۲/۵
	والیبال	۶/۵	۳۹
	بدنسازی	۱۳	۵۲
جنسیت خدمات‌گیرندگان	تندرستی	۴۸	۱۰۰
	مرد	۳۹/۶	۳۹/۶
	زن	۳۳	۷۲/۶
	مرد و زن	۲۷/۴	۱۰۰

ادامه جدول ۲- خلاصه اطلاعات توصیفی شرکت کنندگان

موضوع	تعداد	درصد	فراوانی تجمعی	موضوع
گرایش تحصیلی	تربیت بدنی	۵	۳۴	۳۴
	غیر تربیت بدنی	۱۰	۶۶	۱۰۰
موضوع	بیشینه	کمینه	میانگین	موضوع
سابقه	۲۸	۱	۱۰/۵۳	

سؤال دوم این پژوهش در مورد نحوه پرداخت هزینه‌ها (اعم از هزینه اماکن، کارکنان و لوازم و تجهیزات) در مدت تعطیلی اخیر بود. سؤال سوم پژوهش نیز در خصوص بقای آن‌ها در کسب و کار کنونی با توجه به شرایط پیش رو بود؛ برای مثال، شرکت‌کننده‌ای مدت بقای خود را سه ماه پیش‌بینی کرد. لازم است ذکر شود که مرجع زمانی با توجه به زمان انجام مصاحبه‌ها اسفندماه است؛ یعنی پاسخ‌دهنده می‌تواند تا پایان اردیبهشت پاسخگوی هزینه‌های خود باشد؛ در غیر این صورت باید کسب و کار خود را تعطیل کند. پاسخ‌های شرکت‌کنندگان به شرح جدول شماره سه است.

همان‌گونه که در جدول شماره سه مشخص است، بخش عمده‌ای از صاحبان کسب و کارهای ورزشی در پرداخت هزینه‌های خود اعم از اجاره‌بها، حقوق کارکنان و وسایل و تجهیزات با مشکل جدی روبه‌رو شده‌اند و بخش عمده هزینه‌ها را از محل درآمدهای گذشته یا به صورت شخصی واریز کرده‌اند. مدت ماندگاری کسب و کار آن‌ها با تداوم وضع موجود بین سه تا چهار ماه یا می‌توان گفت تا پایان اردیبهشت و خرداد سال جاری است. تنها صاحبان کسب و کارهایی که صاحب اماکن هستند، مشکل جدی در ماندگاری ندارند؛ هرچند سرمایه‌تمامی کسب و کارهای ذکر شده در بالا به صورت راکد درآمده است و هیچ‌گونه درآمدی برای آن‌ها در این مدت نداشته است.

جدول ۳- نحوه پرداخت هزینه‌ها و مدت ماندگاری کسب و کارها

مدت ماندگاری کسب و کارها	هزینه‌ها	کد شرکت‌کننده
سه ماه	ماه اول از محل درآمدهای گذشته و بعد از آن شخصی	ف
بستگی به ماندگاری شرایط دارد. نهایت هفت ماه	از محل درآمدها. با توجه به اظهارات شرکت‌کننده، مدارس غواصی در بازه زمانی اسفند تا اردیبهشت تعطیل‌اند و درعمل، تاکنون متحمل هزینه اضافه نشده است.	غ

ادامه جدول ۳- نحوه پرداخت هزینه‌ها و مدت ماندگاری کسب‌وکارها

مدت ماندگاری کسب‌وکارها	هزینه‌ها	کد شرکت‌کننده
چهار ماه	به صورت شخصی	ر
هفت ماه	اماکن آبی نسبت به دیگر اماکن دارای هزینه‌های جانبی بیشتری هستند. از محل درآمدهای گذشته و شخصی	ا
چهار ماه	به صورت شخصی	و
چهار ماه	به صورت شخصی	وب
سه ماه	به صورت شخصی	ب
سه ماه	به صورت شخصی	ب
سه ماه	به صورت شخصی	ت ۱
سالن شخصی مشکلی ندارد؛ به جز راکدشدن سرمایه. سالن که اجاره پرداخت می شود نهایت چهار ماه	دارای دو سالن ورزشی: یکی مالک و دیگری اجاره. از محل درآمدهای گذشته و شخصی	ت ۲
سه ماه	به صورت شخصی	ت ۳
سه ماه	فقط اجاره یک ماه پرداخت شده است. برای پرداخت اجاره دو ماه مهلت گرفته شده است.	ت ۴
سه ماه	به صورت شخصی	ت ۵
سه ماه	فقط اجاره یک ماه پرداخت شده است. پرداخت اجاره عقب افتاده است و در صورت تداوم شرایط باید تا پایان اردیبهشت سالن تخلیه شود.	ت ۶
مشکلی در تداوم فعالیت ها وجود ندارد؛ به جز راکدشدن سرمایه.	حقوق کارکنان هنوز پرداخت نشده است. سالن شخصی است.	ت ۷

سؤال چهارم پژوهش درمورد تمایل به دریافت وام و میزان تنفس بازپرداخت آن بود که پاسخ شرکت‌کنندگان به شرح جدول شماره چهار بود.

همان‌گونه که در این جدول مشخص است، صاحبان تمامی کسب‌وکارهای ورزشی تمایل به دریافت وام دارند؛ به غیر از مورد مربوط به مدرسه غواصی که علت تمایل نداشتن به دریافت وام را سود بانکی زیاد پیشنهادی اداره ورزش و جوانان عنوان کرد؛ هرچند شرکت‌کنندگان دیگر نیز این موضوع را مطرح کردند. علاوه بر این، بسیاری از صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی (نزدیک به ۶۰ درصد از شرکت‌کنندگان) برای ماندگاری در کسب‌وکار خود به دریافت وام قرض‌الحسنه یا بلاعوض تمایل داشتند. همچنین، در بازپرداخت وام باید به بازگشایی کسب‌وکارها توجه شود و بنا به نظر

شرکت‌کنندگان زمان بازپرداخت حداقل سه سال از شروع کسب‌وکار باید در نظر گرفته شود تا امکان بقای اقتصادی این کسب‌وکارها فراهم شود.

جدول ۴- تمایل به دریافت وام و شرایط آن

شرکت‌کننده	تمایل به دریافت وام	میزان تنفس برای بازپرداخت
ف	وام با سود زیر ۱۲ درصد	یک سال تنفس پس از بازگشایی کسب‌وکار
غ	تمایل‌نداشتن به دریافت وام با توجه به سود زیاد وام‌ها	
ر	قرض‌الحسنه یا سود وام زیر چهار درصد	شش ماه تا یک سال پس از بازگشایی کسب‌وکار
ا	قرض‌الحسنه	سه سال پس از بازگشایی کسب‌وکار
و	قرض‌الحسنه	یک سال تنفس از زمان شروع کسب‌وکار
وب	قرض‌الحسنه	پس از بازگشایی کسب‌وکار
ب	قرض‌الحسنه	شش ماه پس از بازگشایی کسب‌وکار
ب	بلاعوض یا قرض‌الحسنه	سه ماه پس از بازگشایی کسب‌وکار
ت ۱	بلاعوض	شش ماه پس از بازگشایی کسب‌وکار
ت ۲	تمایل‌نداشتن به دریافت وام با توجه به سود زیاد وام‌ها. تمایل‌داشتن به قرض‌الحسنه یا سود وام زیر چهار درصد	یک سال پس از بازگشایی کسب‌وکار
ت ۳	قرض‌الحسنه	شش ماه پس از بازگشایی کسب‌وکار
ت ۴	قرض‌الحسنه یا سود وام زیر چهار درصد. درخواست وام داده شده است.	شش ماه پس از بازگشایی کسب‌وکار
ت ۵	وام با سود زیر ۴ درصد	یک سال پس از بازگشایی کسب‌وکار
ت ۶	وام با سود ۱۶ درصد پیشنهاد شده است که بسیار سنگین است. تمایل‌داشتن به دریافت وام با سود دو تا چهار درصد یا بلاعوض	یک سال پس از بازگشایی کسب‌وکار
ت ۷	بلاعوض یا سود زیر چهار درصد	پنج تا ۱۰ سال مهلت بازپرداخت

سؤال‌های پنجم و ششم پژوهش به ترتیب در مورد ارزیابی وفاداری مشتریان در مدت تعطیلی اخیر و تمایل به راه‌اندازی کسب‌وکار اینترنتی در صورت امکان بود. پاسخ‌ها در جدول شماره پنج ارائه شده است.

جدول ۵- وفاداری مشتریان و تمایل به ارائه خدمات اینترنتی

کد شرکت‌کننده	جنسیت خدمات‌گیرندگان	میزان وفاداری مشتریان	تمایل به ارائه خدمات اینترنتی
ف	مرد	دریافت تماس‌های متعدد از سوی مشتریان، ارزیابی مناسب از وفاداری مشتریان	امکان برگزاری کلاس اینترنتی نداریم.
غ	مرد و زن	وفاداری شرکت‌کنندگان مناسب است.	در این مدت دروه‌های آموزشی به صورت اینترنتی برگزار شده است.
ر	زن	وفاداری مشتریان کاهش یافته است	درحال بررسی گزینه‌های ممکن هستیم.
ا	مرد و زن	با ماندگاری شرایط مسلم است که وفاداری کاهش پیدا می‌کند. علاوه‌براین، خدمات مجموعه آبی به‌شدت تحت‌تأثیر اعتماد مشتریان است که در صورت نبود ثبات وضعیت مسلم است که آسیب‌های جدی به مجموعه‌های آبی وارد می‌شود.	در صورتی که بتوان از خدمات اینترنتی درآمد کسب کرد، به ارائه خدمات اینترنتی تمایل داریم.
و	مرد	وفاداری مشتریان کاهش یافته است.	امکان برگزاری کلاس اینترنتی نداریم.
وب	مرد	مشتریان از وضع موجود ناراضی هستند و این موضوع موجب کاهش وفاداری آنان می‌شود.	محل اصلی درآمد از حضور مشتریان است؛ با این حال، درحال بررسی گزینه‌های موجود هستیم.
ب	مرد	عده اندکی از مشتریان حرفه‌ای وفادار هستند.	برنامه‌های ورزشی به صورت اینترنتی روی صفحه باشگاه منتشر می‌شود.
ب	مرد و زن	با ماندگاری وضع موجود مسلم است که وفاداری مشتریان کاهش می‌یابد.	از خدمات اینترنتی استفاده نمی‌کنیم.
ت ۱	مرد و زن	حمایت بخش عمده‌ای از مشتریان را هنوز داریم.	امکان برگزاری کلاس اینترنتی نداریم. فقط تبلیغات و برنامه‌های اینترنتی برای حفظ انگیزه مخاطبان داریم.
ت ۲	مرد	وفاداری مشتریان را داریم.	برنامه‌های تمرینی را در صفحه اینستاگرام باشگاه ارائه می‌کنیم.

ادامه جدول ۵- وفاداری مشتریان و تمایل به ارائه خدمات اینترنتی

کد شرکت‌کننده	جنسیت خدمات‌گیرندگان	میزان وفاداری مشتریان	تمایل به ارائه خدمات اینترنتی
ت ۳	زن	در صورت تداوم وضعیت فعلی وفاداری مشتریان کاهش می‌یابد.	از خدمات اینترنتی استفاده نمی‌کنیم.
ت ۴	زن	وفاداری مشتریان را نمی‌توانیم تخمین بزنیم.	از خدمات اینترنتی استفاده نمی‌کنیم.
ت ۵	مرد	وفاداری مشتریان مناسب است.	برنامه اینترنتی می‌دهیم، ولی امکان برگزاری کلاس اینترنتی نداریم.
ت ۶	زن	اعتماد مشتریان از دست رفته است و مسلم است که این امر بر وفاداری آنان تأثیر منفی دارد.	مخاطب اینترنتی نداریم و اصولاً خانم‌ها تقویت روانی ورزش را به علت جمعی بودن ورزش دوست دارند.
ت ۷	زن	وفاداری مشتریان را داریم.	از خدمات اینترنتی استفاده نمی‌کنیم.

با توجه به اظهارات شرکت‌کنندگان، در صورت ماندگاری وضع موجود امکان کاهش وفاداری مشتریان وجود دارد؛ با این حال، مشتریان برخی از کسب‌وکارها را هنوز پیگیری می‌کنند. از طرف دیگر، بسیاری از صاحبان کسب‌وکارها از خدمات اینترنتی استفاده نمی‌کنند یا صرفاً از آن برای تبلیغات یا ارائه برنامه تمرینی استفاده می‌کنند.

چهار سؤال دیگر به منظور استخراج چالش‌های موجود و راهکارهای موجود بود که عبارت‌اند از:

- برنامه یا راهکار ارائه شده از سوی دولت یا وزارت ورزش برای وضعیت کنونی چه بوده است؟
- توقع شما از دولت به عنوان صاحب کسب‌وکار ورزشی چیست؟
- راهکار شما برای کاهش مشکلات اقتصادی چیست؟
- راهکار شما برای دوره پسا کرونا و ترمیم ابعاد اقتصادی چیست؟

با توجه به نظرهای شرکت‌کنندگان پژوهش در مورد سؤال‌های ذکر شده در بالا، کدهای باز زیر استخراج شد و مضامین فرعی و اصلی در خصوص چالش‌ها و راهکارهای پیشنهادی استخراج شدند.

جدول ۶- کدهای باز، مضامین اصلی و فرعی در خصوص چالش‌های پیش روی کسب‌وکارهای ورزشی

پدیده	مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم
چالش‌های دوران بیماری کوید-۱۹	تربیتی و واگذاری	کلان	ارائه‌نشدن هرگونه راهکار یا حمایت از سوی دولت و وزارت ورزش و جوانان کارایی‌نداشتن راهکارهای دولتی (مانند دریافت مالیات بر ارزش افزوده هر سه ماه یک‌بار از خدمات ورزشی) نبود ارتباطات مناسب بین سازمان‌های متولی امر ورزش (ادارات تربیت‌بدنی، شهرداری‌ها، آموزش و پرورش و سایر سازمان‌های مرتبط) واگذاری وام براساس رانت دولتی به برخی از افراد صاحب پست و مقام
		خرد	ارتباطات ضعیف بین کسب‌وکارهای ورزشی به‌منظور تسهیل در تصمیم‌گیری و اطلاع‌رسانی واگذاری وام براساس رانت دولتی به برخی از افراد صاحب پست و مقام پاسخ‌گونی‌بودن ادارات تربیتی بدنی به مطالبات مالی مدیریت جزیره‌ای ادارات تربیت‌بدنی
	کسب و کار	زیرساختی	افت سرمایه کسب‌وکارهای ورزشی رکود سرمایه و افت ارزش تجهیزات استهلاک تجهیزات ورزشی به‌دلیل استفاده‌نشدن دریافت کمک مالی از کانال‌های غیررسمی با توجه به برنامه‌ریزی‌نکردن دولت در این خصوص افزایش قیمت مواد بهداشتی مورد استفاده در استخرها و باشگاه‌های ورزشی
		منابع انسانی	از دست رفتن منابع انسانی (مربیان و کارکنان اماکن ورزشی) افت اعتماد مشتریان

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، چالش‌های پیش روی کسب‌وکارها، متفاوت و متعدد هستند و به دو دسته ساختاری و کسب‌وکاری تقسیم‌بندی می‌شوند. چالش‌های ساختاری به سطوح کلان و خرد و چالش‌های کسب‌وکاری به سطوح زیرساختی و منابع انسانی دسته‌بندی می‌شوند. در ادامه، راهکارهای صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی در صورت دوام شرایط اخیر ارائه و طبقه‌بندی شده است.

جدول ۷- راهکارهای صاحبان کسب و کارهای ورزشی در دوران بیماری کوید-۱۹

پدیده	مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم
راهکارهای مربوط به دوران بیماری کوید-۱۹	تسهیل و	کلان	استفاده از نظریات متخصصان مالی به منظور کاهش خسارات و بازگشت به چرخه سودآوری مالی
			تسهیل شرایط واگذاری وام قانون گذاری مناسب در حوزه واگذاری تسهیلات نظارت بر واگذاری تسهیلات و پیشگیری از تخلفات در این حوزه دریافت نکردن اجاره بهای اماکن ورزشی دولتی
راهکارهای مربوط به دوران بیماری کوید-۱۹	تسهیل و	خرد	ارائه بسته تسهیلات از سوی دولت (بخشش هزینه تسهیلات مانند آب، برق و گاز یا تخفیف و ایجاد شرایط در بازپرداخت هزینه این تسهیلات تا پایان بحران اخیر و حتی پس از آن برای مدتی مشخص)
			مذاکره ادارات تربیت بدنی با سازمان های صاحب اماکن ورزشی (شهرداری، آموزش و پرورش، سازمان آب، سازمان برق و ...) به منظور ارائه تخفیف و بخشش اجاره بها یا ایجاد شرایط برای پرداخت اجاره بها مذاکره ادارات تربیت بدنی با سازمان های صاحب اماکن ورزشی به منظور تجدید در قرارداد اماکن به خصوص تمدید مدت قراردادها تا زمان بازگشایی اماکن ورزشی
کسب و کار	زیرساختی	زیرساختی	استفاده از رسانه برای گسترش فعالیت های اینترنتی توسعه آموزش (از طریق مشاهده)، داشتن تمرین های جسمی و ذهنی در دوران قرنطینه و همچنین تهیه گزارش ها و اطلاع رسانی به مدیران مجموعه های ورزشی در زمینه حمایت های دولتی و سایر تمهیدات دریافت کمک از روان شناسان و به ویژه روان شناسان ورزشی برای بهبود اعتماد از دست رفته
			درخواست از وزارت بهداشت و درمان و جامعه پزشکان برای طراحی دستورالعمل های بهداشتی خاص اماکن ورزشی امکان تغییر کاربری اماکن ورزشی با هدف درآمدزایی (مثلاً استفاده از فضای سالن های ورزشی به عنوان انبار وسایل و تجهیزات سایر کسب و کارها، مثلاً، انبار اقلام خوراکی، پوشاک، لوازم برقی و غیره)
			ارائه خدمات بیمه بیکاری به مربیان و صاحبان کسب و کارهای ورزشی برگزاری رویدادهای آنلاین ورزشی امکان برگزاری کلاسی خصوصی با سقف دو نفر

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، راهکارهای مربوط به هرکدام از چالش‌های یادشده به نوعی در راستای پیشبرد فعالیت‌های کسب‌وکارهای ورزشی است تا صرفاً این کسب‌وکارها بتوانند به بقای خود ادامه دهند. در ادامه، راهکارهای مربوط به دوران پساکرونا و ترمیم اقتصادی کسب‌وکارهای ورزشی ذکر شده است.

جدول ۸- راهکارهای ترمیم کسب‌وکارهای ورزشی برای دوران پساکرونا

پدیده	مضامین	مفاهیم
راهکارهای مربوط به دوران پساکرونا	سیاسی	ایجاد زیرساخت‌های مربوط به خصوصی‌سازی در ورزش دخالت‌نکردن دولت در بخش ورزش به منظور شکل‌گیری بازار رقابتی حذف موانع دینی و ایدئولوژیک در خصوص جذب رویدادهای بین‌المللی جذب رویدادهای بین‌المللی
	ساختاری	رشد قیمت خدمات ورزشی متناسب با تورم موجود ایجاد صنف کسب‌وکارهای ورزشی
	اقتصادی	ارائه تسهیلات برای احداث اماکن ورزش حرفه‌ای و متناسب با استانداردهای روز ایجاد کانال‌هایی به منظور هدایت سرمایه‌گذاران به بازار ورزش اجرای صحیح قوانین اقتصادی مربوط به حوزه ورزش اعم از تخفیف مالیاتی به حامیان ورزشی

با توجه محدودیت راهکارهای مربوط به دوران پساکرونا، صرفاً مفاهیم استخراج‌شده از نظرهای شرکت‌کنندگان در پژوهش در سه دسته ارائه شده است که شامل راهکارهای سیاسی، ساختاری و اقتصادی می‌شود؛ باین‌حال، باید توجه داشت که از شرکت‌کنندگان در پژوهش درخواست شده بود صرفاً چالش‌ها و راهکارهای خود را به بحران اخیر معطوف کنند تا شناخت بهتری از شرایط موجود حاصل شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که چالش‌های دوران بیماری کوید-۱۹ به دو دسته ساختاری و کسب‌وکاری تقسیم شده‌اند. در بخش ساختاری، مشکلات به دو دسته کلان و خرد تقسیم شده است. طبق نظرهای تمامی صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی، دولت هیچ‌گونه راهکار مشخصی برای مواجهه با بحران اخیر نداشته است و این امر نشان‌دهنده سوءمدیریت در بخش ورزش است که می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به بدنه ورزشی کشور وارد کند. براساس نظر بارسلونا و همکاران (۲۰۱۶) و فرد (۲۰۱۵)، ضروری است تمامی کسب‌وکارها و اماکن ورزشی دارای یک برنامه مدیریت

بحران یا مدیریت اضطراری باشند تا در دوران بحران کمتر متحمل آسیب‌های مالی و زیرساختی شوند؛ باین‌حال، بخش عمده‌ای از برنامه‌ریزی و به‌ویژه واگذاری تسهیلات به کسب‌وکارهای ورزشی، در حوزه فعالیت‌های دولت است که بنا به شواهد موجود هیچ‌گونه برنامه‌ریزی کاربردی و منسجمی حتی با وجود گذشت چندین ماه از بحران اخیر وجود ندارد؛ هرچند باید توجه داشت که تصمیم‌گیری در خصوص رویدادهای بزرگی همچون المپیک نیز با چالش‌های جدی همراه شده است (گالگو، نیشورا و ریدروگوئز، ۲۰۲۰)؛ از این‌رو، برنامه‌ریزی برای رفع مشکلات اقتصادی کسب‌وکارهای ورزشی نیز بدیهی است که نیازمند زمان برای جمع‌آوری اطلاعات و برنامه‌ریزی است. علاوه‌براین، صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی انتظار دارند مالیات‌هایی مانند مالیات بر ارزش افزوده که به‌صورت سه‌ماهه دریافت می‌شود، در چنین وضعیتی بتواند به ایجاد تسهیلات مناسب منتهی شود. همچنین در سطح خرد، مشکلات ناشی از مدیریت جزیره‌ای ادارات تربیت‌بدنی و ایجادنشدن روابط بین‌سازمانی مناسب موجب شده است تا بسیاری از کسب‌وکارهای ورزشی در معرض ورشکستگی قرار گیرند. با توجه به وضعیت حاکم در ایران، بسیاری از صاحبان اماکن ورزشی مانند استخرها و سالن‌ها دارای مالکیت دولتی یا شبه‌دولتی هستند و مذاکره در مورد کاهش اجاره‌بها یا ارائه تخفیف می‌تواند به بهبود وضعیت صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی کمک کند. از طرف دیگر، مسئله تأمین هزینه‌ها چالش اصلی پیش روی تمامی کسب‌وکارهای ورزشی است و گزینه ارائه تسهیلات مالی از سوی دولت یکی از پرمخاطب‌ترین گزینه‌هاست؛ هر چند در این مسیر نیز چالش‌هایی وجود داشته است و وجود دارد. طبق نظر شرکت‌کنندگان پژوهش، سود زیاد وام‌های بانکی یکی از عوامل چالش‌زا با توجه به وضع موجود است. همچنین، رانت و تبعیض در واگذاری وام‌های بانکی چالشی است که در صورت بی‌توجهی به آن شاید بخش عمده‌ای از کسب‌وکارهای ورزشی به تعطیلی و ورشکستگی کشیده شوند؛ از این‌رو، ضروری است مراجع ذی‌ربط در امر واگذاری وام نظارت دقیق داشته باشند تا از هرگونه اتلاف منابع مالی و سوءاستفاده پیشگیری شود. در خصوص مشکلات مربوط به کسب‌وکار مربیان ورزشی و صاحبان مشاغل، بیمه‌های بیکاری و حتی قرارگرفتن مشاغل ورزشی در رده مشاغل رسمی و تحت حمایت وزارت کار امری ضروری است تا به آن‌ها بیمه تعلق بگیرد و در شرایط مشابه این قشر به بازارهای کاری دیگر برای تأمین معاش خود محتاج نباشند. علاوه‌براین، صاحبان بسیاری از کسب‌وکارهای ورزشی به‌منظور کسب درآمد امکان فعالیت در سطح محدود را پیشنهاد کردند. استفاده خصوصی از اماکن ورزشی تحت دستورالعمل‌های بهداشتی می‌تواند کمک شایانی به بازگشت کسب‌وکارهای ورزشی به عرصه

درآمدزایی داشته باشد. در این خصوص، جامعه پزشکی و روان‌شناسان می‌توانند کمک شایانی به ایجاد دستورالعمل‌های بهداشتی و روانی کنند و بازگشت مشتریان به اماکن ورزشی را تسهیل کنند. همچنین، صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی در مورد ترمیم ابعاد اقتصادی و حتی توسعه فعالیت‌های خود راهکارهایی را بیان کردند که شامل حوزه‌های سیاسی، ساختاری و اقتصادی می‌شود. در حوزه سیاسی، با وجود قانون‌گذاری‌های صورت‌گرفته در حوزه سیاسی در زمینه ایجاد زیرساخت‌های خصوصی‌سازی در ورزش، هنوز الزامی بر اجرای این قوانین گویا وجود ندارد (مغانی و کاشف، هنری و قره‌خانی، ۲۰۱۶، ۷۰). از طرف دیگر، بهبود زیرساخت‌های مربوط به خصوصی‌سازی می‌تواند به گسترش کسب‌وکارهای ورزشی، جذب حامیان مالی به ورزش (مغانی و قره‌خانی، ۲۰۱۷، ۳۸۳) و بهبود بازار رقابتی در کسب‌وکارهای ورزشی (عیدی، رضانی نژاد، یوسفی و عسکری، ۲۰۱۴، ۳۷۸) منجر شود.

یکی از مشکلات مربوط به کسب‌وکارهای ورزشی، استفاده ناچیز این کسب‌وکارها از امکانات و خدمات مجازی و اینترنتی است. در بین کسب‌وکارهای بررسی‌شده در این پژوهش، فقط یک مورد (مدرسه غواصی) در طی بحران اخیر از خدمات اینترنتی بهره‌جسته است که از آن به‌منظور برگزاری دوره‌های آموزشی استفاده کرده است. رسانه‌های مجازی ظرفیت زیادی دارند که به‌خوبی می‌توانند نیاز بخش عمده‌ای از مخاطبان ورزشی را پوشش دهند؛ با این حال، فعالیت در محیط مجازی مانند هر فعالیت دیگری به آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی مناسب نیاز دارد تا بتوان از ظرفیت‌های موجود در این بخش بهره‌برداری کرد؛ از این رو، کارشناسان و فعالان حوزه رسانه با آموزش‌های اولیه می‌توانند زمینه فعالیت مجازی را برای کسب‌وکارهای ورزشی تسهیل کنند.

علاوه بر فعالان در بدنه ورزش و متخصصان رسانه‌ای، متخصصان حوزه بهداشت و درمان و روان‌شناسی نیز می‌توانند کمک شایانی به بهبود وضعیت کسب‌وکارهای ورزشی کنند؛ برای مثال شاید بسیاری از افراد استخرها را محیطی آلوده بدانند، اما ذکر این نکته ضروری است که کلر موجود در آب استخر بیماری کوید-۱۹ را کاملاً نابود می‌کند؛ ولی این اطلاع‌رسانی صاحبان استخرها در این باره شاید یک شعار بازاریابی به‌نظر برسد و تأیید این امر از سوی جامعه پزشکی کمک بیشتری به پذیرش آن توسط عموم می‌کند. از طرفی، مشکل بهداشتی اصلی در بسیاری از اماکن ورزشی، محیط مربوط به رختکن‌هاست. رختکن باید دارای نورگیر و تهویه مناسب باشد (فرد، ۲۰۱۵)؛ از این رو، ایجاد دستورالعمل‌های بهداشتی متناسب با فضای رختکن‌ها یکی از ضروریات فعالیت مجدد کسب‌وکارهای ورزشی است. علاوه بر ایجاد دستورالعمل‌های بهداشتی توسط بخش پزشکی، روان‌شناسان نیز باید با اطلاع‌رسانی مناسب در مورد فواید ورزش، جامعه را به فعالیت ورزشی دعوت کنند تا خانه‌نشینی و وضعیت مربوط به قرنطینه موجب تشدید حس کسالت در بین

اعضای جامعه نشود؛ زیرا، از یک سو، رخوت و کسالت ناشی از قرنطینه و از سوی دیگر، استرس‌ها و فشارهای روانی (پارنل و همکاران، ۲۰۲۰، ۴) می‌تواند موجب کم‌فعالیتی و اضافه‌وزن شود. تشدید چنین وضعیتی می‌تواند بسیاری از مشکلات روحی و جسمی را در جامعه گسترش دهد؛ از این رو، اطلاع‌رسانی مناسب توسط کادر بهداشت و درمان می‌تواند کمک شایانی به بازگشت اعتماد و حضور فعال افراد در فعالیت‌های ورزشی کند.

در انتها باید در نظر داشت که شیوع و گسترش بیماری کوید-۱۹ در سرتاسر دنیا مشکلات و چالش‌های خاص خود را به همراه داشته است و مسلم است تغییراتی را به همراه دارد که تأثیرات کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت خواهد داشت (وب، ۲۰۲۰، ۵)؛ از این رو، راه‌اندازی مجدد کسب‌وکارهای ورزشی در گروه بازگشت اعتماد و سلامتی به جوامع است و در صورتی که ارزیابی دقیقی در این خصوص انجام نشود، شاید دور از انتظار نباشد که آسیب‌های جدی به منابع مادی و انسانی موجود در این بخش وارد شود (پارنل و همکاران، ۲۰۲۰). بی‌توجهی به کسب‌وکارهای ورزشی در بحران کنونی می‌تواند به اتلاف منابع مادی و انسانی در بخش ورزش منجر شود. با توجه به مشکلات روانی ناشی از بحران بیماری کوید-۱۹، محیط‌های ورزشی از جمله بهترین محیط‌ها برای بازیابی و بهبود حالات روانی مناسب هستند (استروهل^۱، ۲۰۱۹، ۴۸۶)؛ از این رو، متولیان امر ورزش با توجه به فروگذاری در برنامه‌ریزی اضطراری و پشتیبانی از این گروه زمینه را برای تعطیلی و ورشکستگی بسیاری از مشاغل ورزشی مساعد کرده‌اند. از ویژگی‌های برنامه اضطراری ضرورت در سرعت عمل و تصمیم‌گیری به موقع است (ورهیز، ۲۰۱۸، ۱۴) تا خسارات ناشی از بحران به حداقل برسد و طبیعی است که لازم است صاحبان کسب‌وکارهای ورزشی هرچه سریع‌تر از خدمات و تسهیلات مناسب برای دوام و ماندگاری در فعالیت‌های خود بهره‌مند شوند.

References

1. Barcelona, R. J., Wells, M. S., & Arthur-Banning, S. (2015). Recreational sport: program design, delivery, and management. *Human Kinetics*.
2. Clarkson, B. G., Culvin, A., Pope, S., & Parry, K. D. (2020). Covid-19: Reflections on threat and uncertainty for the future of elite women's football in England. *Managing Sport and Leisure*.
3. Corsini, A., Bisciotti, G. N., Eirale, C., & Volpi, P. (2020). Football cannot restart soon during the COVID-19 emergency! A critical perspective from the Italian experience and a call for action.
4. Dammarell, E. (2020). The Coronavirus Pandemic Could Cost NBA Nearly \$690 Million in Ticket Revenue. Available at: <https://www.forbes.com/sites/evandammarell/2020/03/19/the-coronavirus-pandemic>

- could cost-nba-nearly-690-million-in-ticket-revenue/#cc09c822b6e2 (Accessed 3 May 2020).
5. Eidi, H., Ramezani Nejad, R., Yousefi, B., & Asgari, B. (2014). Proof of Khan's analysis in the Sports Federation based on competitive evaluation planning. *Sports Management*, 6(2), 361-38. (Persian).
 6. Fakhri, F. (2017). Design of effective factors on the contribution of sport products in foreign trade of the country (Unpublished doctoral dissertation). Mazandaran University, Bablosar, Iran. (Persian).
 7. FIFPRO. (2020). World Players Union. Available at: <https://www.fifpro.org/en/health/coronavirus-shutdown-sharp-rise-in-players-reporting-depression-symptoms> (Accessed 04.20.2020).
 8. Forino, G., Meding J., Brewer, G., & Niekerk, D. (2018). Climate change adaptation and disaster risk reduction integration: Strategies, policies, and plans in three Australian local governments. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 24, 100-8.
 9. Fried, G. (2015). *Managing sport facilities* (3rd edition). Human Kinetics.
 10. Gallego, V., Nishiura, H., Sah, R., & Rodriguez-Morales, A. J. (2020). The COVID-19 outbreak and implications for the Tokyo 2020 Summer Olympic Games. *Travel Medicine and Infectious Disease*, 34(2020), 101649.
 11. Giddens, A., & Satan, Ph. (2016). *Sociology* (Vol. I, 7th edition) (H. Naibi, Trans). Tehran, Iran: Ney Publication. (Persian).
 12. Huang, C., Wang, Y., Li, X., Ren, L., Zhao, J., Hu, Y., Zhang, L., ..., & Cao, B. (2020). Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan. *The Lancet*, 395(10223), 497-506.
 13. Henriksen, K., Schinke, R. J., Moesch, K., McCann, S., Parham, W. D., Larsen, C. H., & Terry, P. (2019). Consensus statement on improving the mental health of high performance athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1-8.
 14. Inoue, Y., & Havard, C. (2015). Sport and disaster relief: A content analysis. *Disaster Prevention and Management Journal*, 24(3), 355-68.
 15. Jamshidi, E., Hamidi, M., & Khabiri, M. (2015) Analysis of competitive status of Iranian sportswear production industry using porter competitive model. *Applied Research in Sports Management*, 1(13), 105-15. (Persian).
 16. Khanifar, H., & Moslemi, N. (2017). *Principles and foundations of qualitative research methods* (Vol. I). Tehran, Iran: Negah-e Danesh. (Persian).
 17. Moghani, H., & Gharakhani, H. (2017). Designing and explaining the government's economic role in Privatization of Iranian Sports. *Sports Management*, 10(2), 367-85. (Persian).
 18. Moghani, H., Kashif, S. M., Honari, H., & Gharakhani, H. (2016). Factor analysis of the political role of government in specialized production management in the sports industry. *New Approaches in Sports Management*, 4(13), 61-72. (Persian).
 19. Mohr, M., Nassis, G. P., Brito, J., Randers, M. B., Castagna, C., Parnell, D., & Carstrup, P. (2020). Return to elite football after the COVID-19 lockdown. *Managing sport and leisure*, DOI: 10.1080/23750472.2020.1768635
 20. Nasirzadeh, A. M. & Rezaei, Sh. (2018). Professional necessity and environmental analysis (SWOT) Washington Iranian football clubs (Case study: Esteghlal and

- Persepolis clubs). *Journal of Applied Research in Sports Management*, 7(1), 105-15. (Persian).
21. Nevill, A. M., Balmer, N. J., & Williams, M. (2002). The influence of crowd noise and experience upon refereeing decisions in football. *Psychology of Sport and Exercise*, 4(3), 261-72.
 22. Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Iosifidis, C., ..., & Agha, R. (2020). The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID-19): A review. *International Journal of Surgery*, 78, 185–93.
 23. Oil Price. (2020). oil price crash on second wave of covid-19, Available at: [Awww.oilprice.com](http://www.oilprice.com) (Accessed 14 May 2020).
 24. Parnell, D., Widdop, P., Bond, A., & Wilson, R. (2020). COVID-19, networks and sport. *Managing Sport and Leisure*, 1-7.
 25. Richardson, C. (2020). Bundesliga Reveals 10 Positive Coronavirus Tests across 36 Clubs. Available at: <https://www.telegraph.co.uk/sport/2020/05/04/sports-return-lockdown-latest-live-premier-league-clubs-divided/> (Accessed 5 May 2020).
 26. Sato, Sh., Oshimi, D., Bizen, Y. & Saito, R. (2020). The COVID-19 outbreak and public perceptions of sport events in Japan. *Managing Sport and Leisure*, DOI: 10.1080/23750472.2020.1773301
 27. Sport and Recreation Disaster Recovery Program (SRDRP) (2020). Available at: <https://www.qld.gov.au/recreation/sports/funding/disaster-recovery>. (Accessed 06.02.2020).
 28. Statista. (2010). Estimated revenue loss of Juventus FC due to the coronavirus (COVID-19) in the financial year 2019/2020. Available at: www.statista.com/statistics/1104661/estimated-revenue-loss-of-juventus-due-to-the-coronavirus-covid-19/ (Accessed 06.02.2020).
 29. Ströhle, A. (2019). Sports psychiatry: Mental health and mental disorders in athletes and exercise treatment of mental disorders. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 269(5), 485-98.
 30. Togoh, I. (2020). Report: Wimbledon's organizers set for a \$141 million payout after taking out pandemic insurance. Available at: <https://www.forbes.com/sites/isabeltogoh/2020/04/09/report-wimbledons-organizers-set-for-a-141-million-payout-after-taking-out-pandemic-insurance/#18591ed229f6> (Accessed 2 June 2020).
 31. United Nation. (2020). The impact of COVID-19 on sport, physical activity and well-being and its effects on social development. Available at: <https://www.un.org/development/desa/dspd/2020/05/covid-19-sport/> (Accessed 5 June 2020).
 32. Voorhees, E. (2018). Mitigating risk: A Delphi study identifying competencies in sport and event security management (Unpublished doctoral Dissertation). The University of Southern Mississippi, Hattiesburg, Mississippi, USA.
 33. Waliaula, S., & Okong'o, J. (2020). The COVID-19 and the social life of English Premier League Football Fandom in Eldoret. *Soccer & Society*, 1-10.
 34. Waugh, W. L., & Han, Z. (2017). Recovering from catastrophic disaster in Asia. Emerald Publishing Limited.
 35. Webb, T. (2020). The future of officiating: analysing the impact of COVID-19 on referees in world football. *Soccer & Society*. 1-7.

36. World Health Organization. (2020). Who, Coronavirus disease (COVID-19) outbreak. (2020). Available at: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> (Accessed 17 may 2020)

استناد به مقاله

ریزوندی، آیه، افروزه، محمدصادق، و جلیلوند، محمد. (۱۳۹۹). شناسایی چالش‌های کسب‌وکارهای ورزشی در بحران کوید-۱۹ و ارائه راهکار. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۲ (۶۱)، ۸۸-۲۶۵. شناسه دیجیتال: 10.22089/smrj.2020.8872.3026

Rizvandi, A., Afroozeh, M. S., & Jalilvand, M. (2020). Examining the Challenges of Sport Business in COVID-19 Virus Period and Outlining Solutions. *Sport Management Studies*. 12 (61):265-88. (Persian). DOI: 10.22089/smrj.2020.8872.3026

Examining the Challenges of Sport Business in COVID-19 Virus Period and Outlining Solutions

A. Rizvandi¹, M.S. Afroozeh², M. Jalilvand³

1. Assistant Professor of Sport Management, Islamic Azad University, Kermanshah Branch (Corresponding Author)
2. Assistant Professor of Sport Management, Jahrom University
3. Assistant Professor of Motor Behavior, Islamic Azad University, Kermanshah Branch

Received: 2020/05/06

Accepted: 2020/07/04

Abstract

The world is currently facing a much more serious crisis than in the past. COVID-19's crisis has seriously damaged many jobs and industries. Sports businesses are also among the most severely affected by the current crisis. Therefore, the aim of this study was to identify the challenges facing sports businesses. Methodologically, this research is qualitative research and its purpose is practical. The research population includes sports business owners. The results of the challenges were classified into two areas: structural and business. The structural level had two sub-branches, macro and micro. In the business challenges section, two sub-branches were infrastructure and human resources. Also, the solutions were presented by the research audience. Strategies for economic recovery in the post-Corona period were also identified, including political, structural, and economic solutions. Finally, sports authorities are encouraged to plan for business owners as soon as possible, taking into account the identified challenges, in order to prevent the closure and bankruptcy of most sports activists. Also, with the support of the government for sports businesses, to guide new investors, allow the growth of the price of sports services and amend the privatization laws in the current special circumstances.

Keywords: Challenges, COVID-19, Emergency Planning, Sports Business, Thematic Analysis Method.

1. Email: Rizvandi.ie@gmail.com

2. Email: sadegh.afroozeh@jahromu.ac.ir

3. Email: jalilvandmohammad@iauksh.ac.ir